איתמר אמר רב נחמן אמר שמואל משום

רבי שמעון בן אלעזר פאחכמים תקנו להם לבנות ישראל לבתולה מאתים ולאלמנה

מנה והם האמינוהו שאם אמר פתח פתוח

מצאתי נאמן א"כ מה הועילו חכמים

בתקנתם אמר רבא יחזקה אין אדם מורח

בסעודה ומפסידה תנא הואיל וקנם חכמים

הוא לא תגבה אלא מן הזיבורית קנמא

מאי קנסא אלא אימא יהואיל ותקנת חכמים

הוא לא תגבה אלא מן הזיבורית רבן

שמעון בן גמליאל אומר יכתובת אשה מן

התורה ומי אמר רבן שמעון בן גמליאל

הכי מוהתניא בכסף ישקול כמוהר הבתולות

שיהא זה כמוהר הבתולות ומוהר הבתולות

כזה ימכאן יסמכו חכמים לכתובת אשה

מן התורה רבן שמעון בן גמליאל אומר

כתובת אשה אינה מדברי תורה אלא

מדברי סופרים איפוד ומאי חזית דאפכת

בתרייתא איפוך קמייתא הא שמעינא ליה

לרבן שמעון בן גמליאל דאמר כתובת

אשה מדאורייתא דתנן ∞רבן שמעון בן

גמליאל אומר נותן לה ממעות קפומקיא

ואי בעית אימא כולה רבן שמעון בן

גמליאל היא וחסורי מיחסרא והכי קתני

מכאן סמכו חכמים לכתובת אשה מן

התורה כתובת אלמנה אינה מדברי תורה

אלא מדברי סופרים שרבן שמעון בן גמליאל

אומר כתובת אלמנה אינה מדברי תורה

אלא מדברי סופרים ההוא דאתא לקמיה

דרב נחמן אמר ליה פתח פתוח מצאתי

אמר ליה רב נחמן אסבוהו כופרי מברכתא

חבימא ליה והא רב נחמן הוא דאמר מהימן

מהימן ומסביגן ליה כופרי רב אחאי משני

יכאן בבחור כאן בנשוי ההוא דאתא לקמיה

דרבן גמליאל אמר ליה פתח פתוח מצאתי

אמר ליה "שמא הטיתה אמשול לך משל

למה הדבר דומה לאדם שהיה מהלך

באישון לילה ואפילה היטה מצאו פתוח לא

היטה מצאו נעול איכא דאמרי הכי אמר ליה

ישמא במזיד המיתה ועקרת לדשא ועברא

אמשול לך משל למה הדבר דומה לאדם

שהוא מהלך באישון לילה ואפילה הימה

במזיד מצאו פתוח לא הימה במזיד מצאו

נְעול ההוא דאתא לקמיה דרבן גמליאל

בר רבי אמר ליה רבי בעלתי ולא מצאתי דם אמרה לו רבי בתולה הייתי

אמר להם הביאו לי אותו סודר הביאו לו הסודר ושראו במים וכבסו ומצא עליו כמה מיפי דמים אמר לו לך זכה במקחך אמר ליה הונא

מר בריה דרבא מפרזקיא לרב אשי אנן נמי נעביד הכי אמר ליה

דרבנן וכן בהחשה רבה (יבמות פט. ושם) גבי חין לה כתובה קאמר מאי טעמא תקינו לה רבנן כתובה שלא תהא קלה בעיניו להוליאה כו' אלמא סתמא דהש"ם סבר דכתובה דרבנן וחשה דנהגו לכתוב בכתובה כסף זוזי מאתן דחזו

ליכי מדאורייתא ואור״ת דסמכינן ארשב"ג דמתני' דפרק בתרא (דף קי:) דמייתי לה נמי בסמוך דאמר נותן לה ממעות קפוטקיא דקסבר כתובה דאורייתא יי וקי"ל כרשב"ג במשנתנו ועוד אור"י דלא קיימא לן כר"נ דאשכחנא רב אשי דהוא בתראה דפליג עליה כדמתרץ לקמן ברייתא (דף יב.) תני כל שלא מושמש אינו יכול לטעון טענת בחולים אלמא דחיים לשמא משקר ולא אמרינן חזקה אין אדם טורח בסעודה ומפסידה וכן פי׳ רבינו ילחק בן רבינו מאיר דרב אשי פליג אדרב נחמן והא דאמרינן בהאשה רבה (יבמות פט. ושם) מ"ט תקינו רבנן כתובה ה"פ מ"ט תקינו רבנן כתובה היכא דתקינו כגון באלמנה שלא מהא קלה בעיניו להוליאה ה"נ תקינו שלא יהא לה כדי

שתהא קלה בעיניו להוציאה: חזקה אין אדם מורח כו'. מימה תינח באשת כהן או בפחותה מג' דמיתסרא עליה הילכך כיון דמפסידה נאמן ולמ"ד נמי לקמן כנסה בחוקת בתולה ונמצאת בעולה אין לה כתובה כלל ניחא דהשתא נמי מפסידה שהרי מקח טעות הוא אבל למ"ד יש לה כתובה מנה לא מפסיד מידי אלא שבא להפסידה מכתובתה מנה אבל הסעודה לא מפסיד ואמאי מהימן ונראה דלא מהימן:

הואיל ותקנת חכמים היא לא תגבה בו'. תימה דר"מ אית ליה לקמן בפרק אע"פ (נו: ושם) דכתובה דאורייתא ובפ' הניזקין (גיטין מח: ושם) אמרי' דקסבר ר"מ דכתובת אשה בבינונית משום חינא וכיון דהויא דאורייתא דינה בעידית כדנפקא לן בריש ב"ק (דף ה.) וכולן כאבות לשלם ממיטב דאתיא תחת נתינה ישלם כסף ואמאי הפקיעו דינה ועוד דלא מישתמיט תנא בשום מקום דאית ליה כתובת אשה ממטלטלי אלא לר"מ כדאמרינן בכל דוכתין (יבמות לט.) הא מני ר"מ היא דאמר מטלטלי משתעבדי לכתובה ולמ"ד דאורייתא אמאי לא גבי ממטלטלי כמו ניזקין כיון דמהתם ילפינן וי"ל דטעמא שלא יפרשו מהן בני אדם אם יצטרכו למכור עידית או מטלטלים וחשו כדי שיקפלו עליהן בני אדם: בותן לה ממעות קפומקיא. תיתה לר"י מה ריוח הוא לה שנותן

לה מאותם המעות מ"מ אינו נותן לה אלא שוה נ׳ שקלים ואם היינו אומרים דלעולם לריך ליתן לה שקלים

שעומדין שם בקפוטקיא נ׳ שקלי קפוטקיא ובארץ ישראל נ׳ שקלים של ארץ ישראל הוה ניחא כדאמריטן גבי ה׳ סלעים דפדיון בכור בפ' יש בכור (בכורות ג. ושם) לישדר מר חילתא אחרינא דאוסיפו עלייהו ושדר להו מיהו אין נראה דהתם כשהוסיפו בכל מקום הוסיפו אבל כשמוסיפין במקום אחד אין נראה שבכך תשתנה מדה דאורייתא ומיהו בירושלתי דפירקין גרסינן אמתניתין דכתובה מאחים רבי מונא בשם שמואל אמר בשקל הקדש רבי אבא בר בונא אמר מטבע יולא וכן מסקי החם כמה אמוראי:

מברבתא חבימא ליה. פירוש הלקוהו שמוליה ש"ר על בת ישראל שהרי משקר וכי זונות חבוטות לפניו שיהיה בקי הלכך לה מהימן והא אמר רב נחמן מהימן ומשני מהימן ומסבינן ליה כופרי ורב נחמן דאמר אסבוהו לא משום שלא היה מאמינו אלא היה מאמינו ואמר להלקותו לפי שחשוד על הזנות ורב אחא משני כדסבירא לן מעיקרא דלא מהימן ואיירי בבחור ועי"ל בניחותא מברכתא חביטא ליה אף על פי שהוא נאמן הלקוהו לפי שחשוד על הזנות והאמר רב נחמן נאמן ולא פירש להלקותו ומשני מהימן ומסבינן ליה ורב נחמן לא איירי במלקות רב אחא אמר לעולם נאמן דאמר רב נחמן היינו בלא מלקות ובנשוי:

חכמים סקנו לאשה כו'. כלומר אי הואי כתובתה דאורייתא לא אבר רב נחמן אמר שמואל חבמים תיקנו בו'. משמע דכתובה הוי נאמן להפקיעה אלא בעדות ידועה אבל כתובתה חכמים תיקנוה הם אמרו והם אמרו הם שתיקנוה אמרו שהוא נאמן להפסידה אף בטענת פתח פתוח: א"כ. שבידו להפקיעה: מה הועילו חכמים

במקנמן. שתקנו לה כתובה: חוקה אין אדם טורה בסעודה כו'. אין לחוש שיטעון אדם כך אלא באמת שאם היה שונא אותה מתחילה לא היה טורח בסעודה וכונסה ומפסיד סעודתו חנם אלא היה מגרשה מתחילה: אלא מן הויבורית. אם באת לגבות כתובתה ויש לו עידית וזיבורית ובינונית אינה יכולה לומר תן לי עידית או בינונית בשוויה אלא אם בא ליתן לה זיבורית בשוויה יתן: ין מחי קנסת. כלומר מחי פשע דקה קנסינן ליהן: מן התורה. מכסף ישקול כדלקמן: כסף ישקול. במפתה נאמר: כמוהר הבחולות. האמור במאנס את הבתולה (דברים כב) קנסו הכתוב נ' כסף בשביל מוהר בתוליה: שיהת זה כמוהר הבחולות. הקיש הכתוב קנס המפתה לקנס האונס מה להלן נ' אף כאן נ' ומה כסף האמור כאן שקלים דכתיב ישקול אף להלן שקלים דלא תימא מעות: מכאן סמכו. מדקרי לה מוהר: נותן לה ממעות קפוטקיא. בפרק בתרא תנן נשא אשה בא"י וגירשה בהפוטקיא נותן לה ממעות א"י שהן קלות נשא אשה בקפוטקיא וגירשה בא"י נותן לה ממעות א"י מנין הכתוב בכתובה דאולינן לקולא רשבג"א נותן לה ממעות קפוטקיא שנשתעבד בהן כשאר מלוה דקסבר כתובה דאורייתא: אסבוהו כופרי. הלקוהו מלקיות במהלות חריות של דקל שיש בהן עוקלין כמין קולין כדאמרינן בסוכה (דף לב.) ואימא כופרא דרכיה דרכי נועם כתיבי: מברכתה הביטה ליה. זונות העיר הזאת ששמה מברכתא חבוטות ושוכבות תמיד לפניו לזנות מאחר שהוא בקי בפתח פתוח: בחור לא מהימן ומסבינן ליה כופרי על שמעיז פניו. נשוי מהימן ולא מסבינן ליה כופרי: העה. כשהגיע לפתח ביתו הסגור ויש בו דבר מעכבו מלפתוח וכשמטין אותו ללדדין נפתח: איכא דחמרי. בלח מתכוין לח שכיח הטיה ולא אמרי׳ שמא הטה אלא כך בדקו שמא במזיד הטית ועקרת לדשא ועברא עקרת הדלת והבריח: הטה במויד. במתכוין ובכח: וכנסו. שהיו טיפי הדמים מכוסים בשכבת זרע:

גיהוץ

 ל) קדושין מה: [יכמות קו.],
ל) [לקמן נו:],
ג) לקמן לח: [כט:], ד) וועי מום׳ סוטה כז. ל) נועי מוט טוטיט כו. ד"ה אישן, ה) לקמן קי:, 1) נ"י כ"י, 1) [משלי ג], ה) ווע׳ מוס׳ סוטה כו. ד"ה אישן,

חורה אור השלח אָם מָאֵן יְמָאַן אָבִיהָ לְתִּתָּה לוֹ בֶּסֶף יִשְׁלִל בְּמֹהַר הַבְּתוּלת: שמות כב טז

גליון הש"ם גם' חכמים תקנו להם. עיין סנהדריו ח ע"א חד"ה

מוסף רש"י

בסעודה. סעודת נשוחין (יבמות קד.). כסף ישקול כמוהר הבתולות. חמשים כסף המפורשים במאנס את הבתולה (לקמן בט: וכעי"ז לח:). שיהא חמשים, כמוהר הבתולות, ומוהר הבתולות, יהיו שקלים, כזה. שכתוב בו ישקול שם נשם). ממעות קפוטקיא. גדולות ושוקלות יותר משל . ל"ל (לקמן קי:).

תוספות רי"ד

אמר ר"נ אמר שמואל משום ר"ש ב"א חכמים תקנו להם לבנות ישראל לבתולה מאתים ולאלמנה מוה. והם הימווהו שאם נאמן א"כ מה הועילו הכמים בתקנתם. א״ר חזקה אין אדם טורח . בסעודה ומפסידה. פי׳ המורה אין לחוש שיטעון שונאה מתחילה לא היה טורח בסעודה לכונסה מתחלה [היה] מגרשה והגאון פי׳ אימתי הבעל על הפתח הבעל אומר פתח פתוח מצאתי והיא טוענת לא כי אלא פתח נעול מצאת ותרווייהו טענו טענות ברי אז הבעל מהימן אבל אם היא מודה ליה אין פתח פתוח מצאת אבל תחתיך נאנסתי ונסתפחה שדך או מוכת עץ אני ואית לי כתובה ואיהו אמר שמא עד מקח טעות כיון דאיהי טוענת ודאי ואיהו ספק טוענות וואי ואיהה טפק אינו נאמן כדאמר לקמן דפסק שמואל הלכתא רררו נמליאל דאמר דאשה אדשמואל דלא דמי תרתי טעניתא להדדי דהכא טענו ברי וברי והתם טענו ברי ושמא ואית לה מיגו וחזקה. פי' מיגו דאי בעי אמרה מוכת עץ אני תחתיך ולא פסלה נפשה . מכהונה וכו׳ וחזקה דגופה הכתולה נולדה: וראיתי כתוב בה"ג דאי עביד בעל סעודה רבתי דינא הוא דשקיל אודינא מן האשה מטעם רבה ואינו נ"ל דעד כאן לא האמינוהו

נב א מיי׳ פי״א מהל׳ אישות הל׳ א סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי׳ מח סעי א וסעי ח: ג סמג שם טוש"ע שם

מי ק סעי ב: סי ק סעי ב: נד ג מיי פיי שם הלי ז טוש"ע שם סימן סו

מעיף ו: נה ד טוש"ע שם סי' סח סעי' ו צהגהה: נו ה ו מיי פי״א שם הלי יכ טוש"ע שס:

תוספות רי"ד (המשך) שהוא מוחזק בה אבל נאמן בטענתו. וכתב רבינו יצחק ז״ל חזינן לגאון דקאמר ה״מ לענין מנה מאתים אבל לתוספת לא מהימז וטעמא דמסתבר מנה מאתים אבל תוספת איהו כתב לה מנפשיה הלכך לא מהימן: תנא הואיל וכן דכתובתה תיקון . . חכמים היא לא תגבה אלא לגבות כתובתה ויש לו עידית בינונית וזיבורית אין יכולה לומר תן לי עידית או בינונית ובשוויה אלא זיבורית נותן לה ובשוויה: מן התורה. ומי ארשב"ג בן הבי והא תניא כסף ישקול כמוהר הבתולות מכאן סמכו . לכתובת אשה מז התורה. אינה מה"ת אלא מדברי סופרים. איפוך ומאי חזית דאפכית בתרייתא איפוך קמייתא. דהא שמעינן ליה לרשר"ג דאמר כחורה יושב ג יואמו כומבונ אשה דאורייתא פי׳ דתנן בפ׳ בתרא דמכילתין נשא אשה בא"י וכו' רשב"ג קפוטקיא פי׳ נשתעבד קכוסק א כ נסוגבה. בהן כשאר מלוה דקסבר כתובה דאורייתא. עי׳ ההוא דאתא : בסו"פ לקמיה דרב נחמז אמר להו ר"נ אסבוהו כופרא. פי׳ הלקוהו בחריות של קוצין: מברכתא חביטא ליה. פי׳ זונות מופקרות בפתח פתוח. והאר"נ האומר וכו' נאמן. נאמן אחא משני כאן בבחור . כאן בנשוי בחור לא מהימן ומספינן ליה כופרי נשוי מהימן ולא מספינן . ליה רופרי: ההוא דאחא לקמיה דר"ג א"ל פ"פ מצאתי. א"ל שמא הטית אמשול לך משל למה הדבר דומה לאדם שמהלך באישון לילה ואפילה הטה מצאו פתוח לא הטה מצאו נעול. פי׳ בהגיעו לפתח ביתו הסגור ויש בו המעכבו מלפתוח. וכשמטין אותו לצדדין נפתח. ואי קשיא היכא , שריא ליה. והא אמרז לעיל אוסרה עליו. תשובה אי הוה מהדר ליה ברי לי שלא הטיתי הוה אסורה עליו. אבל כיון דשתיק

הרגיש ר"ג מתוך דבריו כמספקא ליה ואין טענתו

טענה ברורה ולפיכך שריא

: עליה